"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.
Geo. Lulchak, President.

Subscription per year $4.00

Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

ґазета для робочого люду — виходить три рази на тиждень; у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Мекґреґор, у Вінніпеґу, Ман. Ю. Людчак, голова.

Передплата на рік $4.00

Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

ВИЩИЙ ОСВІТНІЙ КУРС СКІНЧИВСЯ.

Вищий Освітній Курс Товариства Українських Робітничо-Фармерський Дім, що відбувався в Вінніпеґу протягом шість місяців коштом цеї орґанізації, вже скінчився. Скінчився, кількох курсантів вже від'їхало до своїх місцевостей, инші збираються від'їзджати, ще инші чекають куди їм їхати.

Шістьмісячний Вищий Освітній Курс, улаштований стараннням і коштами орґанізації й витриманий з успіхом до кінця — це неабиякий здобуток українських робітників і фармерів Канади. Це є перша велика спроба українських робітників і фармерів по цей бік океану в напрямку заснування постійної вищої школи для дорослих, що не мали змоги набути потрібного знання замолоду.

Ми не говоримо тут, які наслідки будуть з Вищого Освітнього Курсу, що ото щойно закінчився, не хвалимося наперед, чи виправдає він покладані на него сподівання, — це все покажеться в недалекому майбутньому, — ми лише кажемо, що українські робітники й фармері, що гуртуються в ТУРФДім, першу свою спробу на втримання постійної вищої освітньої школи гідно до кінця витримали.

Але ми певні, що й орґанізаційно-освітні наслідки від цеї спроби будуть для орґанізації й для трудового українського загалу в Канаді, значні. Адже-ж два учителі протягом шість місяців стало день-в-день довбали науку в голови кільком десяткам робітників і робітниць. А попри учителів давали ще час від часу лекції на ріжні теми инші передові товариші.

Правда, тяжко давалася ця наука як учителям, так учням. Бо, перш всего, приїхали на В.О.К. робітники з неоднаковим знанням і з неоднаковим попереднім підготованням. Майже до кожного треба було підходити з иншою мірою. Клясифікувати після їхнього підготовання не було як, бо ані приміщення, ані скількість учительських сил на це не позволяли. Приходилося вживати ріжних способів і підходів, щоб викладана наука була зрозуміла й найбільш відсталим і цікава та корисна більш підготованим.

Певна річ, що вирівнати всіх не вдалося. Але ми знаємо, що в школах добре виробленої системи, з відповідно до літ і знання поклясифікованими учнями — є учні дуже здібні, є посередні, а є й слабі. Цего годі було уникнути й на В.О.К. Але безперечним є факт, що сьогорічний Вищий Освітній Курс увіллє нові активні, озброєні елементарним знанням сили в наші робітничо-фармерські орґанізації.

Тримісячний, який відтак обернувся в чотиромісячний, учительський курс, що відбувався в Укр. Роб. Домі в Вінніпеґу в 1923—1924 році, дав нашим орґанізаціям кількох здібних учителів, які, скінчивши його, стало працювали в орґанізації, а кількох з них їхні місцевости знову прислали на сьогорічний В.О.К. Нинішний-же В.О.К., як поставлений більш пляново, дасть не тільки дітям вчителів, але робітників орґанізації.

Тільки-ж не треба дурити себе, що цей Вищий Освітній Курс задоволить всі вимоги орґанізації, як цілости і що кожний курсант задоволить всі вимоги орґанізації тої місцевости, до якої він поїде працювати. Треба памятати, що на В.О.К. вчилося на самому початку його всего лише 40 курсантів. (А само Товариство Укр. Роб. Фарм. Дім числить около 70 відділів.) Кількох з цего числа були вінніпеґські і істкилдонські товариші, що вчащали на В.О.К. не стало, але на деякі предмети. Зменшивши це число на рахунок слабших й тих, що відпали з В.О.К. з деяких причин, то все-ж таки можна числити, що В.О.К. дасть нашим орґанізаціям поважний кадр активних робітників, які будуть знати з якого боку підійти до орґанізаційної, освітньої й культурної праці в орґанізації.

Решта товаришів, куди-б вони не поїхали, все будуть помічними в орґанізації. Тому ми твердимо, що Вищий Освітній Курс дасть нашим орґанізаціям новий кадр потрібних і давно очікуваних робітників.

* * *

Не нині — завтра курсанти роз'їдуться з Вінніпеґу по відділах: одні поїдуть до тих місцевостей, які їх прислали, другі до тих, до яких пішле їх Ц.В.К., треті туди, де буде потреба. Поминувши набуте знання, само шістьмісячне колективне життя в школі, праця на сцені Укр. Роб. Дому в Вінніпеґу, в якій учні час від часу брали активну участь, навчила їх багато такому, що їм придасться в орґанізаційній праці. Але всім тим орґанізаціям, до яких курсанти поїдуть працювати, треба таки тямити, що вчилися вони не шість літ, а шість місяців. А ми з досвіду знаємо, що не всі люде, які вчилися по шість і більше літ, задовольняли вимоги орґанізації. Тому на своїх "шістьмісячників" наші орґанізації покладають більше надії і довіря, чим на чужих "шістьлітників". Бо наші курсанти знають свою орґанізацію, а орґанізація знає їх.

Тому ми кажемо, що наша надія нас не заведе. І на цему місци ми працаємо наших курсантів та бажаємо їм щасливої й успішної праці для добра робітничих і фармерських орґанізацій. Товаришів на місцях кличемо привітати курсантів не тільки як своїх вчителів, але як товаришів, робітників орґанізації та спільно з ними і при їх допомозі взятися до орґанізаційної, освітної й культурної праці серед українських робітників і фармерів.

НАМ ТРЕБА ВЧИТИСЯ, ВЧИТИСЯ Й ЩЕ РАЗ ВЧИТИСЯ.

Так сказав великий вожд і вчитель працюючих Ленін. Треба вчитися! Де-ж робітник зможе вчитися? До школи нема часу йти, бо треба працювати на кусок хлба. А невчитися — значить вічно оставати німим рабом капіталу.

Багато такого, що для робітника є найважнішим, можна навчитися з дійсно робітничої ґазети. Можна й треба з неї вчитися. Треба тільки стало й пильно читати ґазету. Читати не тільки самому, але й свого товариша, сусіда навчити читати робітничу ґазету.

Це повинен зробити кожний читач "У.Р.В." в місяці травні, приєднуючи "Укр. Роб. Вістям" нових передплатників.

НА ШПАЛЬТАХ ҐАЗЕТ.

Пепеесівці хваляться.

Навіть пепеесівські камні заговорили про господарку Польщі на окупованих землях. Ось що пише про неї "Роботнік", орґан пепеесів:

"Польська політика на східніх окраїнах є вершком глупоти. Від ряду літ доказуємо це тисячами фактів. Але дотепер можемо ствердити тільки один наслідок нашої критики: в широких колах громадянства, також в буржуазійних колах, це виключаючи розумніших буржуазних міністрів, існує пересвідчення, що справді наша окраїнна політика нічого не варта. Але на тому кінець. Страшну глупоту лишається без зміни. Окраїнами (кресами) управляє всевладно найбільше реакційне в Польщі місцеве поміщицтво, яке має на свої услуги адміністрацію, здатну лише робити зло. На сторожі окраїнного гнету і безправства стоїть націоналізм, який згідно з пресвітлими зразками гакатизму і "обрусенія" не дозволяє порушити нічого з тих окраїнних порядків.

Коли під впливом вимог і конечностей закордонної політики і під нашим натиском (?!) починає в темноті продиратися думка, що так далі не може бути, місцеве поміщицтво, місцева бюрократія і — розуміється — націоналістичні партії напружують усі сили, щоби скінчилося лише на позорах, щоби нічого не змінилося, щоби кожна спроба зміни на ліпше була здавлена в зародку".

Пепеесі хваляться, що під їх натиском "починає в темноті продиратися думка, що так далі не може бути", але... але хвалилася верша болотом.

"Новий Час" теж хвалиться.

В "Новому Часі" з 8. квітня читаємо кореспонденцію з Сан-Дені, у Франції. Наводимо ось тут уривок з неї:

"Під самим Парижем, на яких пів години їзди електричним трамваєм, лежить фабричне місто, а краще одно з фабричних передмість Парижа, Сан-Дені. Його забудовання — це виключно фабрики, готелі для робітників та ресторани, де-не-де крамниці з річами потрібними для робітника, а населення, це десятки тисячів людей у синіх заялозених блюзах, що зранку де вечера своєю машиною з мяса і костей доповнюють машини із заліза. Поміж тими тисячами робітників, приналежних до найріжнородніших національностей світа є около 300 душ Українців, переважно з Галичини, а також з Волині, Холмщини та Наддніпрянщини.

Українці працюють по усіх фабриках і мають у фабрикантів добру славу. Взагалі чужоземний робітник перемагає Француза в конкуренції що до тяжчої роботи. Його витревалість і робучість більша чим у Француза, до того великою його прикметою в очах фабриканта є те, що робітник на чужині все таки почуває себе безпомічним і мусить бути більше слухняним та потульним, чим Француз у себе дома. (Оце-ж якраз з цего й випливає ота "витревалість і робучість". — Ґазетяр.) Він не впімнеться за собою на кожнім кроці, не спротивиться хазяїнові так, як Француз, бо видалення з роботи грозить йому тящими наслідками як Французові. Всетаки, чи то з почуття патріотизму, чи зі страху перед своїми робітниками, фабриканти стараються при приниманню робітників бути безсторонними. Не зважаючи на це, французьких робітників тут меншість. (Добра то безсторонність! — Ґ-р.) Повінь чужосторонної робучої сили залила французький ринок праці по великих промислових центрах і сьогодня в кожній фабриці можна розмовитися на усіх мовах Европи. Кидається в очі цілковита відсутність Німців і надмір Славян".

Далі кореспондент "Нового Часу" тішиться, що українські робітники у Франції добре обкультурилися і... не мають цента за душею, бо платня надто мізерна. Тому, каже, й не диво, що серед тутешнього українського робітництва ширяться комуністичні ідеї — плаче "Новий Час".

Клопіт з тими комуністичними ідеями. Навіть у Франції від них не сховаєшся.

Ґазетяр.

СТОЛИПІНЩИНА НА ПРИКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Кажуть — лиха біда початок. Після видання славнозвісного закону про чехословацьку державну мову, чеський уряд став віч-на-віч з таким явищем, як опір примусовій чехізації Прикарпатської України. Численні збори по всіх містах, містечках і навіть селах Прикарпатської України зняли рішучий голос протесту проти зведення української мови на Прикарпатській Україні до мови хатнього вжитку. В цім чеський уряд добачив, звичайно "більшовицькі інтриґи" і цілими пачками почав виганяти з Прикарпатської України українську інтеліґенцію.

Це, безперечно, початок боротьби відкритими методами, бо до цього часу вона (боротьба) проводилася "демократичними", "гуманними" методами. Чехізацію свою до цього часу уряд Масарика—Швеґли вів на Прикарпатській Україні, підтримуючи проти українського національно-визвольного руху русофікаторський реакційно-попівський рух, на чолі з так званими "духовничовцями". Ведучи цю провокацію нацьковування русофікаторів на український національний рух, Чехи одночасно намагалися тишком-нишком закріпити командні культурні позиції за чеською культурою. Осередком чехізації була ґазета "Подкарпатски Гласи", що вже кілька років виходить в Ужгороді.

Та рік за роком зміцнювався український національно-революційний рух. Школи, самодіяльні культурно-освітні гуртки, як наслідок післявоєнного пробудження широких, головним чином, селянських мас зміцнювались. За народньою школою йшла орґанізація шкіл середніх, особливо сільсько-господарських та педаґоґічних. Деяку ролю, звичайно, тут відогравала й галицька еміґрація, кого, як носія незмінної ідеї проти Польщі, радо приймали представники чеського уряду.

Нині-ж, коли міняється фронт національної політики чеської буржуазії, остання потрапляє в суперечність зі своїми "гріхами молодости", зі своїми "демократичними" заходами перших років існування чеської республіки. Проведення в життя чехословацької державної мови це — початок довгої й тяжкої боротьби, що її поведуть усі національні провінції проти центрального чеського уряду, і в тім числі й Прикарпатська Україна.

Виразником думки чеської націоналістичної лінії на Підкарпатті і є вищезгадана ґазета "Подкарпатски Гласи". Починаючи особливо з березня місяця з числа в число ця рептилька веде штурм проти українського національно-революційного руху. Як і належиться за штатом, кожному тупоголовному оганові. "Подкарпатски Гласи" бачуть, що український національно-революційний рух це — справа рук поодиноких людей. Пригадаймо, що в свій час і рух на Великій Україні змальовувався як німецькі "інтриґи", "вигадки". Чеські столипінці повторюють цю-ж убогу "думку", лише за первопричину руху вважають більшовиків. Ось, що пише передовик "Подкарпатских Гласів" з 1. березня ц. р.:

"Комуністичний депутат Мондок, що недавно одвідав С.Р.С.Р., після свого повороту влаштував у Своляві збори, де заявив, що він Українець та й усі присутні — Українці. Ця заява має для Підкарпатської Русі (так Чехи звуть Підкарпатську Україну), велике значіння і змушує нас зважити останні заяви Мондока".

Бачите, корінь укр. національно-революційного руху полягає в тім, що та чи инша людина (хоча-б той-же тов. Мондок) заявляє себе Українцем, як і всі присутні називають себе Українцями. Не правда, дуже просто? Дивно тільки, чому-ж ото підкарпатські Українці не згоджуються з "Подкарпатскими Гласами" і слідом за ними не повторюють, що вони — Чехи. А про теж, що вони є "справжні" Чехи кричать з усіх дахів оці голосні: "Підкарпатські Гласи".

Та на жаль (для Чехів) справа не стоїть так просто. І Чехи голосно по це кричать, бо небезпека поширення українського національного визвольного руху полягає ще й у тім, що цей рух глибоко звязаний із соціяльним рухом, з рухом комуністичним.

В даному випадкові, безперечно, приклад Радянської України є великим фактором розвитку національно-революційного руху розшматованого українського народу, в тім числі і на Прикарпатській Україні. В тих-же "Подкарпатских Гласах" з 5. березня ми читаємо:

"На нарід чи не найдужче впливає обшар території Великої України, що проти неї і наша чехословацька республіка є нічим. Тут поширюється етноґрафічна карта Вликої України, де під Українців підводиться увесь схід нашої республіки (чехословацької) аж до самого Попрада".

Звичайно, що крім цих мап, росфарблених у розвитку національно-революційного руху, відограли певну ролю і ті доклади товаришів, що були в У.С.Р.Р. і бачили, як розвязали більшовики питання з землею, з культурою, з владою та ин. Звичайно, все це було і є. Але основну ролю відограє не зла воля більшовиків, хочби й чеських-же, а повільний, але певний процес усвідомлення підкарпатського селянства, що під гуркіт імперіялістичної війни та нашої революції пробуджується до свідомого життя.

Скільки-б чеський уряд не висилав інтеліґенцію, українську, скільки-б не проводив арештів по селах та робітничих кварталах українських, процесу національно-революційного відродження йому не затримати! Не пощастило його затримати тут у нас на Великій Україні руськими столипінцям, то чеським столипінцям цього теж не пощастить на Підкарпаттю. Навіть за допомогою шаповалівців та петлюрівців, куплених за чеські корони.

І національно-революційний крік добре підриває основи молодої буржуазної Чехословаччини. Це він робить рівнобіжно з кротом інтернаціональним, соціялістичним. Недаремно-ж, бо комуністичні гасла поруч з національно-визвольним такі популярні на Прикарпатській Україні. Викорінити їх не матиме сили ніяка чехізація.

("Вісти") *Ф. Т.*

ЕВРОПА Й АМЕРИКА.

(З промови тов. Л. Троцького.)

Отже — чи справді воно так є, що в Америці капіталізм веде ще вперед продуктивні сили, а в Азії й Африці перед ним ще праці не початий край? А раз так, то чи може він ще вести людство до поступу?

.....?.....

Коли-б, товариші, справа стояла так, то це значило-б, що в розмірі світового господарства капіталізм ще не вичерпав своєї місії. А ми-ж живемо в умовинах світового господарства. Але це-ж власне й рішає судьбу капіталізму для всіх континентів. Він не може розвиватися ізольовано в Азії, незалежно від того, що відбувається в Европі або Америці. Час провінціональних господарських процесів минув і ніколи не верне назад.

Розуміється, американський капіталізм недопорівнання міцніший і стійкіший за европейський, недопорівнання певніше може дивитися на завтрішній день. Але американський капіталізм сам собою вже розвиватися не може. Йому потрібна світова рівновага.

Европа все більш залежить від Америки, але це значить і те, що Америка все більш залежить від Европи. Америка має 7 міліярдів доларів накопичування на рік. Де-ж їх подінеш? Якщо покладеш просто в пивницю, вони, як мертвий капітал, будуть понижати прибутки країни. Всякий капітал вимагає процентів.

До чого-ж ці средства прикласти? Внутрі країни? Але країні вони не потрібні, вона не приймає, внутрішній ринок наладований. Треба шукати виходу на зовні.

Починаються позички иншим країнам, вклади в закордонну промисловість. А проценти куди йдуть? Аджеж проценти вертають в Америку. Їх або знову треба вкладати за кордоном, якщо це золото; або замісць золота треба ввозити европейські товари.

Але-ж ці (европейські) товари будуть підкопувати американську промисловість, якій й без того потрібні зовнішні ринки збуту.

Такі протиріччя. Або ввозити золото, якого й так є злишки, або ввозити товари на шкоду власній промисловості. Золота інфляція*) (так її назвемо!) для господарства свого роду так само небезпечна, як і паперова інфляція. Вмерти можна не тільки від малокровности, але й від повнокровности.

Якщо золота є надто багато, нових доходів воно не дає, то воно пожинає процент у відношенню до капіталу й тим самим робить невідповідним, навіть непотрібним дальше поширювання продукції. Продукувати й вивозити, а золото ховати в пивницю — це те саме, що топити товар в морі.

Значить, чим дальше, тим більше Америка вимагає експанзії, тоб-то для вкладу своїх злишків в латинську Америку, в Европу, в Азію, в Австралію, в Африку. Але тимбільше господарства Европи й инших частин світа стає складовою частиною господарства Злучених Держав.

У військовій справі кажуть, що хто заходить в запілля й відтинає, той сам буває відтятий. І в господарстві буває щось подібного: власне тому, що Злучені Держави чим далі, тим більше узалежнюють від себе цілий світ, вони самі, чим далі, тим більше попадають в залежність від цілого світа зі всіми його протиріччями й загрожуючими потрясеннями.

Революція в Европі означає потрясення американської біржі вже нині й буде означати ще більше потрясення завтра, коли вклади американського капіталу в европейське господарство зростуть.

(Далі буде.)

*) Ми стрінулися з запитаннями — що таке інфляція? Інфляція — це зріст паперових грошей в обігу, в наслідок чого гроші знецінюються, а товари дорожіють. Дефляція — це коли стягають ці гроші з обігу та переходять на сталу валюту: В такі часи дефляції, звичайно, повстають промислові кризи; безробіття.

ПРОТИ БІЛОГО ТЕРОРУ В БОЛГАРІЇ.

В Парижі відбувся мітінґ протесту проти білого терору в Болгарії. На голову мітінґу обрано Жоржа Мале, що його нещодавно випущено з Софійської вязниці. Після виступу Мале, що роспоів про свої страждання в вязниці, виступив Даніель Рену (редактор орґану французької компартії "Іманіте"), Маріон — від компартії і Лонґе та Жиромський (від соціялістичної партії) і муніципальний радник Бо (радикал).

Зібрання ухвалило резолюцію протесту проти білого терору й смертних присудів у Болгарії та домагалося загальної амнестії для болгарських політичних вязнів. Крім того, зібрання звернулося до французького уряду з проханням вжити негайних заходів до звільнення французьких громадян, що перебувають у болгарських вязницях.

КОЛЮЧКИ.

В "Ділі" читаємо:

"Недавно заключено між Польщею та Румунією нову політичну конвенцію. Підписав її у Букарешті з польського боку посол Вельопольскі, а з румунського боку міністер закордонних справ Дука. Зараз по підписанню прийшло в Румунії до кабінетової кризи".

Завжди так між тими капіталістичними урядами: як тільки підпишуть яку угоду, зараз-же тобі кризи кабінетів.

* * *

В Польщі хоронили авіятора, що літаючи — впав і вбився. Коли його хоронили, инших два авіятори віддавали честь вбитому товаришеві, літаючи над його похороном, мовляв, треба тобі було так літати, як ми літаємо...

Але... ще трупа вбитого авіятора не донесли до цвинтара, як ці обидва авіятори полетіли шкереберть на землю зі своїми аероплянами і вбилися.

Як тих будуть хоронити, то вже не буде кому літати.

* * *

Виставу царської любови тепер показують більшовики. Між взірдями любови "благочестівейшої і самодержавнейшої імперіаторіци" Катерини до графа Орлова є її дарунок графові — її власне спідне шовкове вбрання з написом на нему:

"Від найдорощої і найвірнішої з жінок".

Це Катерина II. була "найвірнішою".

* * *

Читаємо в вінніпеґських анґлійських ґазетах, що греко-католицький еґомосць заскаржив до суду видавців "Укр. Голосу" на десять тисяч доларів за образу чи брехню, чи обоє разом.

Видно, що сучасні еґомосці своїх парохіян вчать "хто кинув на тебе камінем, на того кинь хлібом", а самі поступають після старого тестаменту: "Око за око, зуб за зуб".

* * *

Ще трішки фантазії...

Наслухався голодний безробітний науки про те, що коли хто кине на тебе камінем, кинь на него хлібом і задумався.

Потім лице його прояснилося. Оглянувся довкола, найшов камінюку, поклав за пазуху і пішов виконувати святу науку.

Прийшов під одну ресторацію, заглянув — сидить товстопузий чоловяга й лопає порк-чапс.

Витягнув голодний камінюку з-за пазухи, плюнув в кулак і намірився...

Нагадався: адже-ж товстопузий уплітає порк-чапс, а не хліб. А наука каже, що взамін за камінь можна дістати тільки хліб.

Пішов далі. Побачив за вікном в пекарні хліб... Пустив камінюкою в продавця й чекає, поки той кине на него хлібом.

І дочекався. Збіглося побожне громадянство й потовкло віруючому безробітному боки.

Вел! Блажені віруючі, ібо вони будуть їсти на небі марципани.

Куркуленко.

МАЙОВЕ.

Кличе, мане, мене май,
Гей, тумени розганяй,
Заланій лунастим співом
Над майбутнім колективом.

Весни віем — червоніем,
Грізно — гратні мури рушим,
Світ розбурканий
Ворушим...

Ширим очі невидющим,
Крок за кроком йдем в майбутне.
Всі надії — в колективі
У весняній, буйній зливі.

Антін Дикий.

Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісти"!